

Øyer kommune
Kongsvegen 325
2636 Øyer

*Adv. Ole H. Bondahl
Adv. Harald Kuvås
Adv./siv.øk. Per Refseth
Adv. Erik Widerøe
Adv./veterinær Jo Gjestvang*

Trondheim, 21.08.2013

Deres ref: 12/425-22

Vår ref:
13789

Ansvarlig advokat:
Jo Gjestvang
(E-post: gjestvang@advit.no)

KLAGE PÅ GJØDSELLAGER PÅ MÆHLUM, GNR 98 BNR 1 I ØYER KOMMUNE.
Status pr 21.08.2013.

1. Innledning

Med bakgrunn i den kontakt jeg har hatt med representanter for Øyer kommune og andre i den senere for å utrede ansvarsforhold, hjemmelsgrunnlag og mulige løsninger, skriver jeg dette som et brev til Øyer kommune. Kopi av dette brevet med vedlegg er også sendt til de jeg har fått kunnskap om at skal delta på de forestående møter der denne saken skal behandles. Dette er også sendt til mine klienter.

2. Bakgrunn for saken

I brevet med overskrift «Svar på melding – GNR 98 BNR.1» av 04.09.2009 fra Øyer kommune ble det på side 2 satt flere vilkår som skulle etterkommes. Ett av disse var:

«Forskrift om gjødselvarer mv av organiske opphav når det gjelder krav til ulike lagringstyper og krav til lager for husdyrgjødsel §§ 18, 19, 20 og 24 skal etterkommes.»

Bilag 1: Svar på melding fra Øyer kommune av 04.09.2009.

I brevet fra Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen av 23.09.2009 til Andre Holmen ble lovgrunnlaget med gjødsselforskriften § 18 skrevet inn. Følgende ble også føyet til forskriftsteksten:

«I forskriften er det ikke angitt noen minimumsavstand, men plasseringen skal ifølge denne ikke føre til luktproblemer.»

Advokatfirmaet Advit AS
Org.nr. 993 540 749 MVA

POSTADRESSE:
Postboks 973
7410 Trondheim

BESØKSADRESSE:
Kjøpmannsgt. 23
7013 Trondheim

TELEFON:
73 80 72 10

TELEFAKS:
73 80 72 11

Bilag 2: Svar – Plassering av ny gjødseltank på Mæhlum, gnr 98 bnr 1 i Øyer kommune av 23.09.2009.

Tiltakshaver Andre Holmen ble ved dette ettertrykkelig gjort oppmerksom på at han har det hele og fulle ansvar for at det ikke oppstår luktproblemer.

Jeg har oppfattet situasjonen slik at blant de involverte i saken med unntak av Andre Holmen, er det enighet om og forståelse for at luktproblemet er langt over det naboene skal måtte tåle og akseptere.

Etter at Tor Falck og Sven Inge Eriksen fra Øyer kommune var på befaring 26.06.2012 ble det 01.10.2012 skrevet et brev til Landbrukskontoret i Lillehammerregionen der det blant annet sto:

«Slik det nå er det ikke akseptabelt å ha det da dette blir en uutholdelig situasjon for naboene.»

Bilag 3: Gnr 98 bnr 1 – Klage på gjødsellager på gnr 91 bnr 1 Mæhlum, 2635 Tretten av 01.10.2012.

Den befaringen som Øyer kommune i dette brevet ba Landbrukskontoret i Lillehammerregionen om å gjøre, ble først gjennomført etter at isen hadde lagt seg i gjødselkummen.

Av de tilgjengelige dokumentene i saken går det også frem at Andre Holmen har unnlatt å gjennomføre flere av de pålegg og tilfredsstillende betingelser som ble stilt for etablering av gjødselkummen.

I brev fra Øyer kommune til Andre Holmen av 31.05.2012 etterspørres forklaring for følgende forhold:

Endret plassering: Ikke omsøkt og ikke redegjort for. Denne er omsøkt i år.

Planting av leskjerm: Ikke gjennomført på en slik måte at den vil ha noen effekt.

Fremleggelse av leiekontrakter for tilstrekkelig spredeareal: Ikke mottatt.

Tiltakshaver står selv ansvarlig for hele tiltaket og skal gi tilbakemelding til Øyer kommune ved ferdigstilling. Dette er også hjemlet i gjødsselforskriften § 20, tredje ledd. Kummen ble tatt i bruk for nesten 3 år siden uten at Øyer kommune frem til i dag har kontrollert og godkjent anlegget.

Frist ble satt til 15.06.2012. De aller fleste kravene er så vidt vi vet enda ikke tilfredsstillt.

Bilag 4: Gnr 98 bnr 1 – Klage på gjødsellager av 31.05.2012.

Tross god kunnskap om problemet etter at naboene sendte sin klage i april 2012 har Øyer kommune vært særdeles lite pågående for å finne ut av og få tatt en avgjørelse i saken. Det har gått uforståelig lang tid mellom de få bevegelser som er gjort. Et eksempel er brevet i bilag 3 som refererer seg til en sterk luktopplevelse i juni, men brevet som initierer videre handling først blir sendt 01.10.2012.

3. Rettslig grunnlag

Det primære rettslige grunnlag for denne saken er følgende:

Gjødsselforskriften § 18, andre ledd. Her heter det at plasseringen ikke skal føre til luktproblemer. I veilederen til gjødsselforskriften som omhandler § 18 heter det:

«Et vedtak etter denne paragrafen vil anses som et vedtak med hjemmel i helselovgivningen der hovedhensikten med vedtaket er helsemessige hensyn.»

Videre står det i veilederen pkt 4.2 Lagring av gjødselvarer at «lokal lagring ikke skal føre til unødige luktulemper.»

Bygging og bruk av gjødselkummen er å se på som unødig. Byggingen ble satt i gang før Innovasjon Norge hadde behandlet søknaden om tilskudd og lån. Søknaden ble avslått. Det ekstra dyrehold som skulle danne grunnlaget for behovet for gjødselkummen ble derfor ikke bygd og Andre Holmen har innrømmet overfor meg at svineproduksjonen i dag er den samme som før gjødselkummen ble bygd. Da burde det være tilstrekkelig å lagre gjødsla i den gamle gjødselkjelleren.

Gjødsselforskriften del III.

Det er kommunen som har ansvaret for gjennomføring av del III i gjødsselforskriften. Denne delen begynner med § 18.

Videre er kommunehelsetjenesteloven, kapittel 4a, om miljørettet helsevern det gjeldende grunnlag.

Link til veileder til gjødsselforskriften:

http://www.mattilsynet.no/mattilsynet/multimedia/archive/00031/Veileder_til_forskri_31287a.pdf

Bilag 5: Veileder til gjødsselforskriften s 12 – 14.

Link til veileder til Miljødirektoratets veileder for regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensingsloven: <http://www.miljodirektoratet.no/old/klif/publikasjoner/3019/ta3019.pdf>

Bilag 6: Veileder til regulering til luktutslipp fra Miljødirektoratet s 1 – 6.

4. Krav

Vi slutter oss til det kommunens helsemyndigheter skriver i brev til Øyer kommune av 16.07.2013. Her hevder helsemyndigheten at det er nødvendig med avbøtende tiltak og nevner tre alternative tiltak:

1. Overbygging
2. Alternativ plassering
3. Avvikling

Vi antar at det enkleste og billigste er å tømme den og ta den ut av bruk. Hvis den fortsatt skal brukes må det bygges et preseningoverbygging.

Jeg har vært i kontakt med flere som hevder at overbygging/gasstett tak er en sikker og veldig bra løsning.

5.Erfaringer med overbygg

Tilfelle 1:

Kari Molle Bråten (T: 419 27 126), Bjaberg 2013, 1820 Spydeberg. Hun er en stor griseprodusent og har fortalt meg at hun først bygde gjødselkum uten overbygging. Selv om det er ca 300 m til nærmeste bolighus kom det klager etter at kummen ble tatt i bruk. Neste nabo bor ca 6-700m fra kummen. Bråten ønsket ikke å være i konflikt med naboene og fikk montert presenningtak på eget initiativ. Hun hevdet overfor meg at dette er en løsning både hun, hennes familie og hennes naboer er meget godt fornøyd med.

Bilag 7: Artikkel i Norsk Landbruk om svineprodusent Kari Molle Bråten fra 2011.

Tilfelle 2:

Jeg har også snakket med Svein Engebretsen (T: 916 12 336), Vollveien 33B, 1816 Skiptvedt.

Han driver en stor svineproduksjon i Skiptvedt sammen med en kollega. De har til sammen 4 gjødselkummer. Tre av disse kummene har tak. De har følgende størrelser: 3000 m², 2000 m² og 1400 m².

Den fjerde kummen ligger så langt fra bebyggelse at lukten fra den ikke er til sjenanse for noen. Engebretsen sa til meg at det er effektivt med tak og han ga naboene medhold i at uten skorpe på innholdet i kummen lukter det til sjenanse for naboene.

Begge disse svineprodusentene mente at de hadde kjøpt sine presenningtak fra den svenske bedriften MPG.

Jeg har innhentet pristilbud for presenningtak for gjødselkummen på Mæhlum.

Bilag 8: Pristilbud på presenningtak fra MPG Miljöprodukter AB av 27.02.2013.

6.Kontakt med Fylkesmannen i Oppland

Jeg har også snakket med Stein Egil Granli som arbeider i miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Oppland(T: 612 66 000). Han har en allsidig erfaring med flere prosjekter der sjenerende lukt har vært problemet og han arbeider nå blant annet med luktproblematikken fra anlegget på Roverudmyra i Lillehammer kommune.

Han hevdet blant annet at med avstandene mellom bolighus og gjødselkummen på Mæhlum ville det ha blitt et uakseptabelt og forskriftsstridig luktproblem også hvis det kun hadde vært storfegjødsel i kummen. Han hevdet at det må være 300 – 500 m avstand fra kummen til nærmeste bolighus for å være ganske sikker på at det ikke ville oppstå et luktproblem for naboene, jf Kari Molle Bråten. Her er avstanden knapt 30 m fra kum til nærmeste hus. For å vise avstandene har jeg lagt ved følgende bilag.

Bilag 9: Bilag til nabovarsel om endret plassering med avstandsmålinger av 07.05.2013.

Granli sa at hvis Øyer kommune var usikre på omfanget av luktproblemet for naboene med hensyn til den helsemessige vurdering, hvor mange berørte det er, hvor begrensende luktproblemet er på aktiviteten til naboene ved at det ikke kan tørkes klesvask ute på sommertid, ikke kan sove med vinduet oppe eller bruke utearealet til spiseplass og oppholdsplass, kan det være en løsning å engasjere Karina Ødegård fra Aquateam (T: 479 37 551).

Hun er en av de mest erfarne og kunnskapsrike personene i Norge når det gjelder lukt. Hun var i følge daglig leder Bjørn Erik Jønsberg (T: 62 43 12 23) for Soir, komposteringsanlegget i Elverum kommune som måtte skrinlegges, en særdeles viktig person for at prosessen ble så ryddig som den ble i den saken. Granli fortalte at Ødegård også var en viktig person i utredningen av anlegget på Roverudmyra i Lillehammer kommune. Hun har også vært med på å utarbeide Miljødirektoratets veileder til regulering av luktutslipp som er bilag 6.

Jeg har snakket med Ødegård og hun har kapasitet. Hun nevnte i vår telefonsamtale at det ikke var sjelden at kommunen tok kostnaden med en slik utredning selv om det er forurensere som skal belastes for kostnadene ved en slik utredning.

Samtidig kan det nok også hevdes at omfanget av problemet er godt nok utredet. Som tidligere nevnt synes det som om det kun er tiltakshaver av de involverte i saken som mener at luktplagen ikke er over det akseptable. De registreringer som er gjort er subjektive og det er ikke foretatt objektive målinger av luktomfanget. En slik måling kunne gjøre resultatet sikrere. Om Øyer kommune skulle mangle tillit til naboenes luktregistreringer, er det et faktum at det nå etter hvert er så mange personer i kommunen som har kjent lukten under befaringer at det kan hevdes at å bekoste en slik objektiv måling med påfølgende vurdering er unødvendig. De faktiske forhold skulle være klare nok.

Vi la frem foreløpige resultater av vår luktregistrering midt i juni. Vedlagt dette brev er registreringene frem til 18.08.2013.

I de vedlagte tabeller fra luktregistreringene i sommer fremgår det at det i perioden fra 16.06 til 18.08 kun er sju dager da ingen av de sju naboene har vært så plaget at minst en av dem ikke har karakterisert luktintensitet med «3» som er verdi for «Intens lukt». På de resterende 56 dager i denne perioden har en eller flere av de 7 naboer karakterisert lukta som intens. Dette er tilfelle på tross av at det i perioder er få registreringer på grunn av ferie.

Bilag 10: Resultat av luktregistreringer pr 18.08.2013.

Under drøfting av nødvendige tiltak hevdet Granli videre at saken burde overlates til avdeling for Miljørettet helsevern da dette er den riktige instans for vurdering av konsekvensene av luktforurensningen fra en gjødselkum.

7. Tilsvarende saker

Jeg har søkt å finne tilsvarende saker både i rettspraksis og forvaltningspraksis. Under dette arbeidet har jeg funnet en sak som er behandlet av Drammen kommune og Fylkesmannen i Buskerud.

Dette har jeg funnet på www.helsebiblioteket.no som en del av en artikkel som heter «Om delegasjon og interkommunalt samarbeid». Avsnittet om «Gjødselkum og naboplager» står på side 6.

På grunn av at den saksbehandler som hadde saken i Drammen kommune nå er pensjonist, har jeg hatt problemer med å komme i kontakt med den personen som kan gi meg opplysninger om saken.

Hvis jeg etter innsendelse av dette brev får ytterligere opplysninger om saken og behandlingen av den, vil det omgående bli ettersendt.

Etter det jeg har fått opplyst er ansvarlig person i Drammen kommune Tom Hartz Nilsen (T: 32 04 68 83)

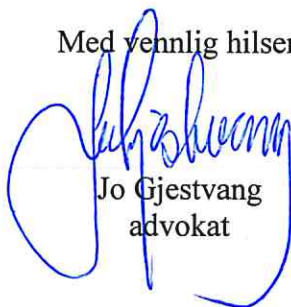
Jeg vedlegger imidlertid det som har latt seg oppdrive på internett.

Bilag 11: Om delegasjon og interkommunalt samarbeid.

7. Avslutning

Dette er den tredje sommeren som naboene til gjødselkummen på Mæhlum er blitt sterkt preget, plaget og innskrenket i sin bruk og livsførsel på sine eiendommer. En ytterligere bevisførsel for å dokumentere omfang og styrke av den belastning nabolaget er blitt utsatt for burde være unødvendig. Å håndtere saker som omhandler sjenerende og plagsom gjødsellukt er i utgangspunktet kommunens helsetjeneste sitt ansvar. Ut fra dette vil det være riktig at denne saken nå blir overført til avdelingen for miljørettet helsevern for endelig avgjørelse.

Med vennlig hilsen

Jo Gjestvang
advokat